

માનનુંગ આચાર્યકૃત

સંસ્કૃત ભક્તામર સ્તોત્ર

[પદ્ય અનુવાદ સાથે.]

R. N. 142

અનુવાદક તથા પ્રકાશક,

સુખલાલ જીવરાજ શાહ, બી. એ.

(વઢવાણવાળા)

ફર્સ્ટક્લાસ માહિરેટ્ટ, ડીસા

(પાટણપુર સ્ટેટ.)

આવૃત્તિ ૨ જી.

પ્રત ૧૦૦૦.

વીર સંવત ૨૪૫૪

વિક્રમ સંવત ૧૯૮૪

(આ નવમ અવકાશી નીચાની પોસ્ટની વિશિષ્ટ મોકલવાથી

મહત્તમ મોકલવામાં આવશે. નવો પ્રસ્તાવના.)

૯૨૨૩૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૨૩૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સંસ્કૃત ભડનામર
સ્તોત્ર

વિષય

૫૩૪:૪૧૭

માનતુંગ આચાર્યકૃત

સંસ્કૃત ભક્તામર સ્તોત્ર

[પદ્ય અનુવાદ સાથે.]

અનુવાદક તથા પ્રકાશક,

સુખલાલ જીવરાજ શાહ, બી. એ.

ફર્સ્ટ ક્લાસ માસ્ટર, ડીસ.

પાલખુર ૨૨૨.

આવૃત્તિ ૨ છ.

પ્રત ૦૦૦.

વીર સંવત ૨૦૫૮

વિક્રમ સંવત ૧૯૮૪

આદિત્યમુદ્રણાલય : રાયખટ રોડ : અમદાવાદ.

મુદ્રક : જગનન વિશ્વનાથ પાઠક.

પહેલી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

આચાર્ય અમિતગતિકૃત સંસ્કૃત સામાયિક પાઠનું કાવ્યમાં ભાષાંતર ગયા માસમાં પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી મને લક્ષ્મી-મર સ્તોત્રનાં ભાષાંતરો જોવાની ઇચ્છા થઈ. આ કાવ્ય જૈનોના દરેક સંપ્રદાયમાં અતિ લોકપ્રિય થયેલું છે, અને ઘણા જૈનો તેને હંમેશાં ગાય છે. તપાસ કરતાં મારા જાણવામાં નીચેનાં કાવ્યભાષાંતરો જોવામાં આવ્યાં.

૧ આમોદના શ્રીયુત્ હરજીવન રાયચંદ કૃત બે આવૃત્તિઓ પહેલી આવૃત્તિ સને ૧૮૬૨ માં, અને બીજી સને ૧૮૬૭ માં પ્રસિદ્ધ થયેલી છે તે.

૨ ભાવનગરની “ જૈન ” પત્રની ઓપ્રીસ તરફથી સને ૧૯૧૯ માં પ્રસિદ્ધ થયેલ “ નવ સ્મરણ ” માં વળાનિવાસી શ્રીયુત્ દુર્લભજીભાઈ ગુલાબચંદ રચિત ભાષાંતર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે, તે.

મારા નમ્ર અભિપ્રાય મુજબ થોડા શ્લોક બાદ કરતાં આ બન્ને પદ્ય ભાષાંતરો સામાન્ય જનસમાજ એટલે અલ્પ શિક્ષિત સ્ત્રીઓ, વ્યાપારીઓ જેવાને પહેલી નજરે સમજાય તેવાં નથી, અને તેને બરાબર સમજવા અર્થ વાંચવા પડે છે. જે કાવ્ય, ગાતાં ગાતાં, ગાનારપર તેના ભાવોની છાપ ન પાડે તે કાવ્ય સરળ ન ગણાય. આટલું લખવા સાથે કહેવું જોઈએ કે સને ૧૮૬૫ ના જમાનામાં શ્રીયુત્ હર-

જીવનભાઈએ સમશ્ચોડી ભાષાંતર કરીને, અને શ્રીયુત્તુર્લભભાઈએ નવા અનુવાદનો ઉમેરો કરીને જૈન સાહિત્યની એક રીતે સેવા કરી છે.

પ્રશ્ન એ ઉભો થાય છે કે ઉપરના એ અનુવાદો હોવા છતાં ત્રીજાનો ઉમેરો કરવાની શી જરૂર છે ? આના જવાબમાં એટલુંજ કહેવું બસ છે, કે કાળીદાસના મેઘદૂત, અને ભટ્ટહરિનાં શતકનાં જેટલાં પદ્ય ભાષાંતરો થાય તેટલાં ઓછાં છે, તેવીજ રીતે આ ભક્તામર સ્તોત્રનાં નવાં ભાષાંતરો થાય તે ઇચ્છવાભેગ છે એમ હું માનું છું. આપણા ઉત્તમ સ્તોત્રનાં સાદી અને સરળ ભાષામાં ભાષાંતરો થવાની ઘણી આવશ્યકતા છે, અને જૈન વિદ્વાનોને મારી અરજ છે કે તેઓ પોતાનું લક્ષ આ દિશામાં દોરે.

મારા પદ્ય ભાષાંતર કરતાં વધુ સરળ ભાષાંતર થઈ શકે એમ હું માનું છું; મારે ઘણા સંસ્કૃત શબ્દોનો આશ્રય લેવો પડ્યો છે. મૂળ કર્તાના ભાવોનો ભોગ આપ્યા સિવાય, તદ્દન સાદી ભાષામાં; અને સંસ્કૃત શબ્દોનો ઉપયોગ કયાં સિવાય ભાષાંતર કરવું ઘણું મુશ્કેલ છે, છતાં સાધારણ શિક્ષિત વર્ગ પ્રયાસ સિવાય આ ભાષાંતર સમજી શકશે એવી મને આશા છે.

શ્રી મહાવીર સ્વામીની વીસમી પાઠે થએલા માનતું-ગાચાર્ય, તે આ કાવ્યના કર્તા છે, અને એમ કહેવામાં આવે છે કે ભોજરાજના તેઓ સમકાલિન હતા. આ કાવ્યની

રચના સંબંધી એવી દંતકથા છે કે લોજરાબાના દરબારમાં મયૂર, બાણ, વિગેરે ઘણા પંડિતો હતા. મયૂરે કાવ્યે રચીને પોતાનો કોઠ દૂર કર્યો હતો, અને બાણે પણ કાવ્ય રચીને ચંડીની પ્રાર્થનાવડે પોતાના ગએલા હાથ પગ સજીવન કર્યા હતા. એક વખતે, દરબારમાં, જૈન ધર્મની ચર્ચા થતી હતી. લોજરાબાએ, પોતાના પંડિતોના કહેવાથી જૈનાચાર્ય માનતુંગ સુરિનું સામથ્ય તપાસવા ઇચ્છા કરી, તેથી સુરિને બોલાવ્યા, અને મયૂર તથા બાણ જેવાના દાખલા આપી, ચમત્કાર બતાવવા કહ્યું, તેથી સુરિએ તેઓને ૪૮ તાળાંવાળી બેડીઓ પહેરાવીને એક ચોરડામાં પૂર્યા, અને તેને સાત તાળાં વાસ્યાં અને ચોરડાની આબુઆબુ પહેરેગીરો રાખ્યા. આચાર્યશ્રી, આ ભક્તામર સ્તોત્રને એક એક શ્લોક રચીને બોલતા ગયા, તેમ તેમ, એક એક તાળું અને બેડી તૂટતાં ગયાં, અને તાળાં પોતાની ભેળે ઉઘડી ગયાં. આ ચમત્કારથી લોજરાબા ઘણો પ્રસન્ન થયો હતા.

પોપટની માફક આ સ્તોત્ર સમજ્યા વિના, તથા તેમાં રહેલા ભાવોની અસર આત્માપર કર્યા વિના, ગાવાથી બહુ ફાયદો નથી. જે વ્યક્તિને આપણે આદર્શ માનીએ છીએ, તેના ગુણો અને સ્વરૂપ યાદ કરવાથી તે આદર્શનો એક પણ ગુણ જો આપણામાં પ્રકટે તો જ સંગીન ફાયદો થાય, એ વાત યાદ રાખવી જોઈએ. વાંચકો આ ભાષાંતરમાં સુધારા વધારા સુચવશે તો હું ઘણો આભારી થઈશ.

આ અનુવાદ લોકપ્રિય થશે કે કેમ તે અત્યારથી કહી ન શકાય. ઓફીસમાંથી સાંજે ઘેર આવીને દરરોજ બે શ્લોક કરીને ૨૪ દીવસ સુધી એક કલાક કરેલ પ્રયાસનું આ પરિણામ છે, જે પ્રયાસ ફક્ત શોખની ખાતર કરેલો છે. જે અનુવાદ લોકપ્રિય થશે, તો મને બહુ આનંદ થશે. અન્ય ધર્મના બંધુઓને પણ આ કાવ્ય રસિક લાગશે એવી આશા છે. મૂળ કર્તાના હેતુને જરા પણ સંકુચિત કર્યા સિવાય, કાવ્યને સર્વસમુદાયી કરવા શબ્દોને વળગ્યા સિવાય ૨૦ ને ૨૧ માં શ્લોકનું સ્વતંત્ર ભાષાંતર (Free translation) કરવામાં આવેલ છે.

પાલણપુરના મહુર્મ વકીલ કેશવલાલ ઝુમચંદભાઈ મહેતાના સ્મરણાર્થે તેમના પુત્રો જેઓ કલકત્તામાં ઝવેરીઓ છે, અને મારા મિત્રો છે, તેમણે આ કાવ્ય તેમના ખર્ચે છપાવી મફત વહેંચવાની માગણી કરવાથી તે માગણી મેં સહર્ષ સ્વીકારી છે, અને આ કાવ્ય તેમના તરફથી મફત વહેંચવામાં આવે છે. આ પદ્ય ભાષાંતર કરવામાં જ્ઞાનપ્રચાર એ જ મારો હેતુ છે.

પાલણપુર,	}	અનુવાદક.
તા ૧૦-૮-૧૯૨૬.		
શ્રાવણ સુદ ૨, સંવત ૧૯૮૨		

બીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

પહેલી આવૃત્તિની તમામ નકલો ખલાસ થવાથી અને પાટણના મારા એક મિત્રે બીજી એક હજાર નકલો પોતાના ખર્ચે પ્રસિદ્ધ કરવા ઇચ્છા બતાવાથી જૈન સમાજના ચરણમાં આ બીજી આવૃત્તિ મુકવામાં આવે છે.

અનુવાદક.

શ્રી ભક્તામર સ્તોત્ર.

વસંતતિલકાવૃત્તમ્.

ભક્તામરપ્રણતમૌલિમણિપ્રમાણા-
મુદ્યોતકં દલિતપાપતમોવિતાનમ્ ॥
સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિનપાદયુગં યુગાદા-
વાલંબનં ભવજલે પતતાં જનાનામ્ ॥ ૧ ॥

(હરિગીત છંદ)

દેવે ધરેલા તાજના મણિ તેજને દોંપાવતા,
જે પાપરૂપોં તિમિરના દળ સર્વદા સંહારતા;
એવા પ્રભુ તુજ પાયમાં મુજ વંદનો છે પ્રેમના,
જે પાયતો આધાર છે ભવમાં ભૂલેલા પ્રાણીના. (૧)

યઃ સંસ્તુતઃ સકલવાङ्મયતત્ત્વબોધા-
દુદ્ધૂતબુદ્ધિપટુભિઃ સુરલોકનાથૈઃ ।
સ્તોત્રૈર્જગત્રિતયચિત્તહરરુદારૈઃ
સ્તોષ્યે કિલાહમપિ તં પ્રથમં જિનેંદ્રમ્ ॥૨॥ (યુગ્મમ્).

બુદ્ધિ બની બહુ તિત્ર જેની શાસ્ત્ર કેરા જ્ઞાનથી,
તે ઇંદ્ર એવી બુદ્ધિથી ગુણ ગાય જેના સ્તોત્રથી;

ત્રિલોકના હરતો બહુ મન સ્તોત્ર સુંદર તે અતિ.
તે નાથ આદીનાથની મુજ સ્નેહથી સ્તુતિ થતી. (૨)

બુદ્ધ્યા વિનાઽપિ વિબુધાર્ચિતપાદપીઠ
સ્તોતું સમુચ્ચતમતિર્વિગતત્રપોઽદ્દમ્ ।
બાલં વિહાય જલસંસ્થિતમિંદુર્વિવ-
મન્યઃ ક ઇચ્છતિ જનઃ સહસા ગ્રહીતુમ્ ॥ ૩ ॥

પૂજા કરે તુજ પાવની દેવો બધા આનંદમાં,
મૂઢી લજ્જા મતિ હિણુ હું તૈયાર છું તુજ ભક્તિમાં;
પ્રતિબિંબ નિરખિ પાણીમાં શુભ ચંદ્રનું ચોખ્ખું લલા.
કો બાલ વિણુ તે ચંદ્રને સહસા કરે મન ઝાલવા (૩)

વક્તું ગુણાન્ ગુણસમુદ્ર શશાંકકાંતાન્
કસ્તે ક્ષમઃ સુરગુરુપ્રતિમોઽપિ બુદ્ધ્યા ।
કલ્પાંતકાલપવનોદ્ધતનક્રચક્રં
કો વા તરીતુમલમંબુનિર્ધિ મુજાભ્યામ્ ॥ ૪ ॥

શુભ ચંદ્રની કાન્તિ ભર્યા સદ્ગુણના દરિયા પ્રભુ,
છે શક્તિ નહીં જરી બૃહસ્પતિને આપને ભજવા વિભુ;
સંહાર કાલે પ્રાણીઓ ઉછળી રહ્યા જે સિંધુમાં,
તે સિંધુને તરવા નહિં બળવાન બાહુ વિશ્વમાં. (૪)

સોઽહં તથાપિ તવ ભક્તિવશાન્મુનીશ
કર્તું સ્તવં વિગતશક્તિરપિ પ્રવૃત્તઃ ॥

પ્રીત્યાત્મવીર્યમવિચાર્ય મૃગો મૃગેંદ્રમ્
નાઽભ્યેતિ કિં નિજશિશોઃ પરિપાલનાર્થમ્ ॥ ૫ ॥

હે મૂનિઓના નાથ એવો રંક હું તુજને કહું,
તુજ ભક્તિને આધીન થી બલહિણુ તો પણ બોલું હું;
નિજ બાલના અતિ સ્નેહથી મૃગ શક્તિને સમજ્યા વિના,
તે રક્ષવા નિજ બાળને, સિંહ મારવા અચકાય ના (૫)

અલ્પશ્રુતં શ્રુતવતાં પરિહાસધામ
ત્વદ્ભક્તિરેવ મુખરીકુરુતે બલાન્મામ્ ॥
યત્કોકિલઃ કિલ મયૌ મધુરં વિરૌતિ
તચ્ચારુચામ્રકલિકાનિકરૈકહેતુ ॥ ૬ ॥

પ્રભુ અલ્પ છે મુજ જ્ઞાનને બહુ પડિતો હાંસી કરે,
હું ભક્તિને વશ થી કરું ઇચ્છાવિના સ્તુતી ખરે;
જે કોકિલા ટહુકાર દેતો મધુર મીઠા ચૈત્રમાં,
પરતાપ તે માનું બધો હું આમ્ર કેરા મોરમાં. (૬)

ત્વત્સંસ્તવેન ભવસંતતિસન્નિવર્દ્ધ
 પાપં ક્ષણાત્ક્ષયમુપૈતિ શરીરભાજામ્ ॥
 આક્રાંતલોકમલિનીલમશેષમાશુ
 સૂર્યાશુભિન્નમિવ શાર્વરમંધકારમ્ ॥ ૭ ॥

જન્મો તણું બહુ પાપ દુષ્ટો ક્ષય થતાં ક્ષણવારમાં,
 શુભાય દિલ કદિ ભક્તનાં, જો આપના યશગાનમાં.
 વીંટી રહ્યું જે રાત્રિને કાળું તિમિર આ વિશ્વમાં,
 રવિ ખિંબથી તે નાસતું પળવારમાં ૧૫રભાતમાં (૭)

મત્ત્વેતિ નાથ તવ સંસ્તવનં મયેદ—
 મારમ્યતે તન્નુધિયાઽપિ તવ પ્રભાવાત્ ॥
 ચેતો હરિષ્યતિ સતાં નલિનીદલેષુ
 મુક્તાફલદ્યુતિમુપૈતિ નનૂદવિદુઃ ॥ ૮ ॥

કરીને વિચારો આ બધા તુજ ભક્તિમાં આતુર હું,
 તે નાથ આપ કૃપા તણો ૧૫રભાવ સાચું હું કહું;
 શુભ પંકજે જળખિંદુ જે મોતી સમું બહુ શોભતું,
 ત્યમ સ્તોત્ર સુંદર આપનું સજ્જનો તણું મન ખેંચતું. (૮)

આસ્તાં તવ સ્તવનમસ્તસમસ્તદોષં
 ત્વત્સંકથાઽપિ જગતાં દુરિતાનિ હંતિ ।
 દૂરે સહસ્રકિરણઃ કુરુતે પ્રભૈવ
 પદ્માકરેષુ જલજાનિ વિકાશભાંજિ ॥ ૯ ॥

ખરો ભકિત જો પ્રભુ આપની કરતાં ભલે નહિં આવડે,
 જગનાં બધાં પાપો હઠે તુજ નામની યાદી વડે;
 રવિ દૂર વિશ્વથી છે ઘણો તદ્દપી પ્રસારી કિરણો,
 જો પાણીમાંના પંકજો વિકસાવતો તે તો ઘણો. (૯)

નાત્યદ્ધુતં ભુવનભૂષણભૂત નાથ
 ભૂતૈર્ગુણૈર્ભુવિ ભવંતમભિષ્ઠુવંતઃ ।
 તુલ્યા ભવંતિ ભવતો નનુ તેન કિં વા
 ભૂત્યાશ્રિતં ય ઇહ નાત્મસમં કરોતિ ॥ ૧૦ ॥

શણુગાર છે ત્રિલોકના ને નાથ છે સહુ પ્રાણીના,
 પ્રભુ આપનું પદ પામતા ભકતો બધા આ લોકના;
 આશ્ચર્ય એમાં છે નહિં ક્ષણ એ બધા તુજ ગુણનાં,
 ધનવાન લાયક સેવકોને આપ તુલ્ય બનાવતા, (૧૦)

દૃષ્ટ્વા ભવંતમનિમેષવિલોકનીયં
 નાઽન્યત્ર તોષમુપયાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ ।
 પીત્વા પયઃ શશિકરદ્યુતિદુગ્ધસિંધોઃ
 ક્ષારં જલં જલનિધેરસિતું ક ઇચ્છેત્ ॥ ૧૧ ॥

પ્રભુ આપ દર્શન યોગ છે એક દૃષ્ટિથી નિહાળવા,
 કાંઈ આંખને ગમતું નથી જોયા પછી રૂપ આપના,
 ક્ષીર સાગરે દુધ ઊજળું ચંદા સમું પીધા પછી,
 દરિયા તણાં નહિં ખાર પાણી પામવા ઇચ્છા થતી. (૧૧)

યૈઃ શાંતરાગરુચિભિઃ પરમાણુભિસ્ત્વં
 નિર્માપિતસ્ત્રિભુવનેકલલામ્ભૂત ।
 તાવંત એવં સ્વલુ તેઽપ્યણવઃ પૃથિવ્યાં
 યત્તે સમાનમપરં ન હિ રૂપમસ્તિ ॥ ૧૨ ॥

ત્રિલોકના સૌંદર્ય હે બહુ દિવ્ય રૂપે શોભતા,
 જગમાં રહી જે વસ્તુઓ શુભ શાંતિનાથી ઓપતા;
 એ રૂપ સુંદર આપતું દેખું નહિં જરી અન્યમાં,
 એ રૂપની વસ્તુ સમી નહિ અન્ય વસ્તુ વિશ્વમાં. (૧૨)

વક્ત્રં ક તે સુરનરોરગનેત્રહારિ
 નિઃશેષનિર્જિતજગત્રિતયોપમાનમ્ ।
 વિંબં કલંકમલિનં ક નિશાકરસ્ય
 યદ્વાસરે ભવતિ પાંડુપલાશકલ્પમ્ ॥ ૧૩ ॥

ત્રિલોકની ઉપમા બધી જીતી પ્રભુ જે મુખથી,
 નરદેવ નાગ કુમારના તે નેત્ર પીતી આકૃતિ;
 પ્રભુ આપના મુખ આગળે વળી ચંદ્ર તો અંખો થતો,
 મેલો કલંકે સર્વદા દીન ઊગતાં પીળો ઘણો. (૧૩)

સંપૂર્ણમંડલશશાંકકલાકલાપ—
 શુભ્રા ગુણાસ્ત્રિભુવનં તવ લંઘયન્તિ ।
 યે સંશ્રિતાસ્ત્રિજગદીશ્વરનાથમેકં
 કસ્તાન્નિવારયતિ સંચરતો યથેષ્ટમ્ ॥ ૧૪ ॥

પ્રભુ આપના ઉજળા ગુણો ત્રિલોકમાં વ્યાપી રહ્યા,
 તે પુષ્પિમાના ચંદ્રની ઉજળી કળા સમ શોભતા;
 ગુણવાન તું જગનાથનો ગુણ આશરો પામ્યા પછી,
 તે ગુણને કે રોકતા બહુ વ્યાપતા સ્વેચ્છા થકી. (૧૪)

ચિત્રં કિમત્ર યદિ તે ત્રિદશાંગનાભિ
 નીતં મનાગપિ મનો ન વિકારમાર્ગમ્ ।
 કલ્પાંતકાલમરુતા ચલિતાચલેન
 કિં મંદરાદ્રિશિખરં ચલિતં કદાચિત્ ॥ ૧૫ ॥

વારાંગના ભલો ભાતની ચેષ્ટા કરી તુજ આગળે,
 જરો આપને નહિં લઈ જતી વિકારના તુચ્છ મારગે;
 એમાં વળી આશ્ચર્ય શું કહિ મેરૂ વાયુથી ડોલતો,
 ડોલાવતા ડુંગરા ઘણા જે પ્રલયનો વાયુ થતો. (૧૫)

નિર્ધૂમવર્તિરપવર્જિતતૈલપુરઃ
 કૃત્સ્નં જગત્રયમિદં પ્રકટીકરોપિ ।
 ગમ્યો ન જાતુ મરુતાં ચલિતાચલાનાં
 દીપોઽપરસ્ત્વમસિ નાથ જગત્પ્રકાશઃ ॥ ૧૬ ॥

નહિં ધૂમ કે નહિં વાટ કે નહિં તૈલ જરોએ માગતો,
 એ જ્ઞાન દીવડો આપનો ત્રિલોકને અજવાળતો;
 ડોલાવતા સૌ ડુંગરોને વાયુ કેરા વેગ જે,
 અડકી શકે નહિં વેગતે પ્રભુ આપના જગ દીપને. (૧૬)

નાસ્તં કદાચિદુપયાસિ ન રાહુગમ્યઃ
 સ્પષ્ટીકરોસિ સહસા યુગપજ્જગન્તિ ।
 નાંભોધરોદરનિરુદ્ધમહાપ્રભાવઃ
 સૂર્યોતિશાયિ મહિમાસિ મુનીંદ્ર લોકે ॥ ૧૭ ॥

નહિં અસ્ત થાતો આપનો રાહુ નહિં સપડાવતો,
 તત્કાળ એકી સાથ તું આ લોકને અજવાળતો;
 બહુ વાદળાના જોરથી રવિ કાન્તિ જે ઓછી થતી,
 પ્રતિભા કૃપાળુ આપની રવિ રાજથી વધતી જતી. (૧૭)

નિત્યોદયં દલિતમોહમહાંધકારં
 ગમ્યં ન રાહુવદનસ્ય ન વારિદાનમ્ ॥
 વિભ્રાજતે તવ મુખાબ્જમનલપદ્માન્તિ
 વિદ્યોતવજ્જગદ્પૂર્વશશાંકવિંચમ્ ॥ ૧૮ ॥

પ્રભુ આપનું દિવ્ય મુખડું કેવું રૂપાળું દીપતું,
 જે ખીલતું દિન રાતને માયા તિમિરને કાપતું;
 નહિં ઢાંકતું મુખ તેજ એ રાહુ રિપુ કે વાદળું,
 શશિ અન્ય જેવું શોભતું આ લોકમાં એ મુખડું. (૧૮)

किं शर्वरीषु शशिनाऽहि विवस्वता वा
 युष्मन्मुखंदुदलितेषु तमस्सु नाथ ॥
 निष्पन्नशालिवनशालिनि जीवलोके
 कार्यं कियज्जलधरैर्जलभारनमैः ॥ १९ ॥

પ્રભુ આપના મુખચંદ્રથી અંધકાર જો ઉડી જતો,
 તો સૂર્ય કે વળી ચંદ્રનું શું કામ છે દિન રાત તો;
 શાલિ તણી શુભ ક્યારીમાં બહુ શાલિ તો પાક્યા પછી,
 જળથી ભરેલા મેઘની શી જરૂર તો તને રહી. (૧૯)

જ્ઞાનં યથા ત્વયિ વિભાતિ કૃતાવકાશં
 નૈવં તથા હરિહરાદિષુ નાયકેષુ ।
 તેજઃ સ્ફુરન્મણિષુ યાતિ યથા મહત્ત્વં
 નૈવં તુ કાચશકલે કિરણાકુલેઽપિ ॥ ૨૦ ॥

પ્રભુ આપના સદ્જ્ઞાનની કાન્તિ અતિથો શોભતી,
 સદ્જ્ઞાન તે પ્રભુ આપનું દેવો બીજા ધરતા નથી;
 મણિ રત્નની રૂડી પ્રભા મહીં તેજ જો આવી રહ્યું,
 બહુ કાચના કકડા મહીં નહિં તેજ તે પહોંચી શક્યું. (૨૦)

મન્યે વરં હરિહરાદય એવ દૃષ્ટા
 દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં ત્વયિ તોષમેતિ ।
 કિં વીક્ષિતેન ભવતા ભુવિ યેન નાન્યઃ
 કથિન્મનો હરતિ નાથ ભવાંતરેઽપિ ॥ ૨૧ ॥

સાફ થયું આ આંખથી જોયા ખીજ મેં દેવને,
 સંતોષ તેમાં ના મળ્યો સાચું કહું છું આપને;
 સંતોષ પામ્યો આપને જોયા પછી આ લોકમાં,
 સંતોષ તે કેા આપતું અમને પ્રભુ પરલોકમાં. (૨૧)

સ્ત્રીणां शतानि शतशो जनयन्ति पुत्रान
 नान्या सुतं त्वदुपमं जननी प्रमृता ।
 सर्वा दिशो दधति भानि सहस्ररश्मिं
 प्राच्येव दिग्जनयति स्फुरदंशुजालम् ॥ २२ ॥

સ્ત્રી સેંકડો આ વિશ્વમાં બહુ પુત્રની માતા થતી,
 પ્રભુ આપના સમ પુત્ર કેા પ્રમદા કદી ના પામતી;
 એ તારલાના સમુહને સઘળી દિશાઓ રાખતી;
 પણ કાન્તિવાળા સૂર્યને ભલો પૂર્વ એક જ પામતી. (૨૨)

ત્વામામનંતિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ
 માદિત્યવર્ણમમલં તમસઃ પુરસ્તાત્ ।
 ત્વામેવ સમ્યગુપલભ્ય જયંતિ મૃત્યું
 નાન્યઃ શિવઃ શિવપદસ્ય મુનીંદ્ર પંથાઃ ॥ ૨૩ ॥

પ્રભુ આપને મુનિવૃંદ સૌ આદર્શ વ્યક્તિ માનતા,
 જ્યમ તિમિર આગળ રૂપથી રવિરાજ જેવા શોભતા,
 પાગ્યા પછી પ્રભુ આપને જન મૃત્યુ જીતી જાય છે,
 નહિં આપને પામ્યા વિના પથ મુક્તિનો સમજાય છે. (૨૩)

ત્વામવ્યયં વિમુમચિંત્યમસંખ્યમાયં
 બ્રહ્માણમીશ્વરમનંતમનંગકેતુમ્ ॥
 યોગીશ્વરં વિદિતયોગમનેકમેકં
 જ્ઞાનસ્વરૂપમમલં પ્રવદંતિ સંતઃ ॥ ૨૪ ॥

પ્રભુ આપ આદિ, અસંખ્યને, અચિંત્ય, અવ્યય નાથ છો,
 અનંત બ્રહ્મા આપ ઇશ્વર કામ કેરા કેતુ છો;
 વર્ણો એક ને અનેક છો, યોગી તણા તમ નાથ છો,
 જ્ઞાની મહા છો યોગમાં, વળી જ્ઞાન કેરા રૂપ છો. (૨૪)

બુદ્ધસ્ત્વમેવ વિબુધાર્ચિતબુદ્ધિવોધાત્
 ત્વં શંકરોસિ ભુવનત્રયશંકરત્વાત્ ।
 ધાતાસિ ધીર શિવમાર્ગવિધેર્વિધાનાત્
 વ્યક્તં ત્વમેવ ભગવન પુરુષોત્તમોઽસિ ॥ ૨૫ ॥

પ્રભુ આપ બુદ્ધ સ્વરૂપ છો તુજ દેવ પૂજીત બોધથી,
 પ્રભુ આપ શંકર રૂપ છો ત્રિલોક સુખ દોષા થકી;
 પ્રભુ આપ બ્રહ્મા રૂપ છો વિધિ મોક્ષનો રચવા થકી,
 પ્રભુ આપ કૃષ્ણ સ્વરૂપ છો શુભ આપના ગુણો થકી. (૨૫)

તુભ્યં નમસ્ત્રિભુવનાર્તિહરાય નાથ
 તુભ્યં નમઃ ક્ષિતિતલામલભૂષણાય ।
 તુભ્યં નમસ્ત્રિજમતઃ પરમેશ્વરાય
 તુભ્યં નમો જિન મવોદધિશોષણાય ॥ ૨૬ ॥

દળનાર દુઃખ ત્રિલોકના મુજ સ્નેહ વંદન આપને,
 સંસારના હે ભગ્ય ભૂષણ સ્નેહ વંદન આપને;
 આ લોકના પરમેશ્વરા મુજ સ્નેહ વંદન આપને,
 ભવસિંધુના હે શોષનારા સ્નેહ વંદન આપને. (૨૬)

કો વિસ્મયોઽત્ર યદિ નામ ગુણૈરશેષ-
સ્ત્વં સંશ્રિતો નિરવકાશતયા મુનીશ ।
દોષૈરુપાત્તવિવિધાશ્રયજાતગર્વઃ
સ્વપ્રાંતરેઽપિ ન કદાચિદપીક્ષિતોઽસિ ॥ ૨૭ ॥

સહુણુ સૌ પ્રભુ આપમાં આવી વસ્યા નિઃશંકથી,
ગુણુ આશરે તુજ પામતા આશ્ચર્ય એમાં કંઈ નથી;
એ વ્યાપતા સૌ દોષ જ્યાં ત્યાં ગર્વને મનમાં ધરી,
તે ગર્વ તેા પ્રભુ આપને નહિ પામતાં દિલમાં જરી. (૨૭)

ઉચ્ચૈરશોકતરુસંશ્રિતમુન્મયૂર્વ-
મામાતિ રૂપમમલં ભવતો નિતાંતમ્ ॥
સ્પષ્ટોલ્લસત્ કિરણમસ્તતમોવિતાનં
ચિંબં રવેરિવ પયોધરપાર્શ્વવર્તિ ॥ ૨૮ ॥

ઉંચા અશોકે આપનું શું અંગ નિર્માળ શોભતું;
સોહાભાળું એ અંગ તેા રવિજિંબ જેવું દીસતું;
તિમિરના દળ ઢાપતું રવિજિંબ જે દીપી રહ્યું,
તે અંગ તેા રવિજિંબ પાસે, વાદળા સમ લાગતું. (૨૮)

સિંહાસને મણિમયૂર્વશિર્વાવિચિત્રે
 વિભ્રાજતે તવ વપુઃ કનકાવદાતમ્ ।
 વિંબં વિયદ્વિલસદંશુલતાવિતાનં
 તુંગોદયાદિશિરસીવ સહસ્રરૂપેઃ ॥ ૨૯ ॥

મણિ તેજની પંક્તિ સુશોભિત ગાદીમાં વિરાજતું,
 પ્રભુ આપતું સુવર્ણ રંગી અંગ પ્યાદ શોભતું;
 બહુ કિરણો પ્રસરાવીને આકાશને અજવાળતું,
 મેરૂ તણા એ શિખરે રવિખિંબ બાણે લાગતું. (૨૯)

કુંદાવદાતચલચામરચારુશોભં
 વિભ્રાજતે તવ વપુઃ કલયૌતકાંતમ્ ॥
 ઉચ્ચ્છશંકશુચિનિર્ઝરવારિધાર—
 મુચૈસ્તટં સુરગિરેરિવ શાતકૌંભમ્ ॥ ૩૦ ॥

પ્રભુ આપતું સુવર્ણ કાંતિ અંગ બહાણું શોભતું,
 વળી ઈંદ્ર જેને મોગરાસમ શ્વેત ચામર ઢાળતું;
 શશિ રૂપ નિર્મળ શ્વેત સુંદર પાણી ઝરાણું જ્યાં જતું,
 સુવર્ણ રંગે શોભતા મેરૂશિખર સમ લાગતું. (૩૦)

લઞ્ચત્રયં તવ વિભાતિ શશાંકકાંત-
 મુચ્ચૈઃસ્થિતં સ્થગિતમાનુકરપ્રતાપમ્ ।
 મુક્તાફલપ્રકરજાલવિવૃદ્ધશોભં
 પ્રગ્વ્યાપયત્ ત્રિજગતઃ પરમેશ્વરત્વમ્ ॥ ૩૧ ॥

જે ચંદ્રની કાંતિ લય્યાં રવિ તાપને અટકાવતા,
 પ્રભુ આપના ત્રણ છત્ર તે રૂડા મળના શોભતા;
 બહુ મોર્તોઓની લૂમથી રચના મનોહર છત્રની,
 પ્રભુ આપતા દૃઢ ખ્યાલ તે ત્રિલોકના સ્વામિત્વની. (૩૧)

ગંભીરતારરવપૂરિતદિગ્વિભાગ-
 સ્ત્રૈલોક્યલોકશુભસંગમભૂતિદક્ષઃ ।
 સદ્ધર્મરાજજયઘોષણઘોષકઃ સન્
 સ્વે દુન્દુભિર્ધ્વનતિ તે યશસઃ પ્રવાદી ॥ ૩૨ ॥

મશહૂર ઉંચો નાદ જે સઘળી દિશાઓ પૂરતો,
 શુભ માર્ગ કેરો જોગ જે ત્રિલોકને દેખાડતો;
 સદ્ધર્મ રૂપી રાજના જયને સદા પોકારતો,
 એવો દુન્દુભિ આપનો આકાશને ધ્રુવવતો. (૩૨)

મંદારસુંદરનમેરુસુપારિજાત-
 સંતાનકાદિકુસુમોત્કરવૃષ્ટિરુદ્ધા ।
 ગંધોદબિંદુશુભમંદમરુત્પપાતા
 દિવ્યા દિવઃ પતતિ તે વચસાં તતિર્વા ॥ ૩૩ ॥

મંદાર સુંદર પારિજાત નમેરૂ આદિ કૂલથી,
 ભલી ભાતની અતિ રમ્ય જ્યારે વૃષ્ટીની ધારા થતી;
 એ સ્વર્ગની શુભ વૃષ્ટિને જલ મંદ વાયુ પ્રેરતો,
 એ વૃષ્ટિ તો તુજ વાણીની અતિ પ્રિય ધારા ધારતો. (૩૩)

શુંભત્પભાવલયભૂરિવિભા વિભોસ્તે
 લોકત્રયદ્યુતિમતાં દ્યુતિમાક્ષિપન્તી ।
 પ્રોચત્તદિવાકરનિરંતરભૂરિસંહ્યા
 દીપ્ત્યા જયત્યપિ નિશામપિ સોમસૌમ્યા ॥ ૩૪ ॥

પ્રભુ આપન્તી કાન્તિ અતિશે તેજનો અંબાર છે,
 ત્રિલોકના સૌ તેજ તે આંખું અતિ કરનાર છે;
 બહુ સૂર્ય કેરા તેજથી કાન્તિ અતિશે શોભતી,
 ચંદ્રે સજેલી રાત્રિને એ કાન્તિ તો જીતી જતી. (૩૪)

સ્વર્ગાપવર્ગમમાર્ગવિમાર્ગણેષ્ટઃ
 સદ્ધર્મતત્ત્વકથનૈકપટુસ્ત્રિલોકયાઃ ।
 દિવ્યધ્વનિર્ભવતિ તે વિશદાર્થસર્વ—
 ભાષાસ્વભાવપરિણામગુણૈઃ પ્રયોજ્યઃ ॥ ૩૫ ॥

જે સ્વર્ગને શુભ મોક્ષ કેરા માર્ગને દેખાડતો;
 ત્રિલોકને સદ્ધર્મના કથનો બહુ સૂણાવતો;
 ભાષા તણા પરિણામને વળી પ્રાણ મનમાં ધારતો,
 એવો ધ્વનિ દિવ્ય આપનો સૌ અર્થને સમજાવતો. (૩૫)

ઉન્નિદ્રહેમનવપંકજપુંજકાંતી
 પર્યુલસન્નસ્વમયૂસ્વશિશ્વાભિરામૌ ।
 પાદૌ પદાનિ તવ યત્ર જિનેંદ્ર ધત્તઃ
 પદ્માનિ તત્ર વિવ્રુધાઃ પરિકલ્પયન્તિ ॥ ૩૬ ॥

સુવર્ણરંગી ખીલતા જે પંકજો સમ શોભતા,
 નખખિંબની પ્રસરી રહેલી કાન્તિ જેવા લાગતા;
 એવા પ્રભુના પાય સુંદર વિશ્વમાં જ્યાં વિચરે,
 ત્યાં ત્યાં રૂડી બહુ પંકજોની દેવતા રચના કરે. (૩૬)

इत्थं यथा तव विभूतिरभूज्जिनेंद्र
 धर्मोपदेशनविधौ न तथा परस्य ।
 यादृक्प्रभा दिनकृतः प्रहतांशकारा
 तादृक् कुतो ग्रहगणस्य विकाशिनोऽपि ॥ ३७ ॥

પ્રભુ ધર્મનો ઉપદેશ દેતાં સંપત્તિ જે સાંપડી,
 તે સંપત્તિ શુભ આપની નહિં દેવ ણીબને મળી;
 સંહારનાર તિમિરના દળ સૂર્યની જેવી પ્રભા,
 તેવી પ્રભા થકી લૂમખામાં હોય શું જરીએ કદા. (૩૭)

२चपोतन्मदाविलविलोकपोलमूल
 मत्तभ्रमद्भ्रमरनादविवृद्धकोपम् ।
 ऐरावताभमिभमुद्धतमापतंतं
 दृष्ट्वा भयं भवति नो भवदाश्रितानाम् ॥ ३८ ॥

ભીનું થયું શિર જેહનું મદ સ્નિગ્ધતા ઝરવા થકી;
 કોપિત છે ભ્રમરો તણા ફરતા બહુ ગુંબરથી;
 એવો ઇરાવત હસ્તી જે શિર ધૂણતો કદિ આવતો,
 તુજ આશ્રિતોને દેખીને પગવારમાં આવો જતો. (૩૮)

મિન્નેમકુંભગલદુજ્જ્વલશોણિતાક્ત--
 મુક્તાફલપ્રકરભૂષિતભૂમિભાગઃ ।
 વદ્ધક્રમઃ ક્રમગતં દરિણાધિપોઽપિ
 નાક્રામતિ ક્રમયુગાચલસંશ્રિતં તે ॥ ૩૯ ॥

જે હસ્તિના શિર છેદીને મોતી તણી સર પાડતો,
 રકતે ભરેલા મોતીથી ભૂમિ ભાગને શોભાવતો;
 ધસી આવતા એ સિંહની સન્મુખ આશ્રિત જો જતો,
 નહિ સિંહ તે તુજ પાયગિરીના આશ્રિતોનં મારતો. (૩૯)

કલ્પાંતકાલપવનોદ્ધતવદ્ધિકલ્પં
 દાવાનલં જ્વલિતમુજ્જ્વલમુત્સ્ફુલિંગમ્ ।
 વિશ્વં જિઘત્સુમિવ સંમુખમાપતંતં
 ત્વન્નામકીર્તનજલં શમયત્પ્રશેષમ્ ॥ ૪૦ ॥

સંહારકાલે વાયુ જે મદથી લમાવે અગ્નિને,
 એ અગ્નિવાળો ઉજળો દવ જે ઉડાડે જ્વાળાને;
 સંહારવા એ વિશ્વને દમ જો કદાપિ આવતો,
 તુજ ભક્તિ રૂપી પાણીથી તે સદૃશ શાંતિ પામતો. (૪૦)

રક્તેક્ષણં સમદકોકિલકંઠનીલં
 ક્રોધોદ્ધતં ફણિનમુત્ફળમાપતંતમ્ ।
 આક્રામતિ ક્રમયુગેન નિરસ્તશંક -
 સ્ત્વન્નામનાગદમની હૃદિ યસ્ય પુંસઃ ॥ ૪૧ ॥

જે શ્યામ કેકિલ કંઠ જેવો લાલ આંખો રાખતો,
 ઉંચી કરી નિજ ફેણુને મદથી છકેલો ચાલતો;
 ક્રોધી બનેલો નાગ એવો જે ધસીને આવતો,
 તુજ નામ રૂપી નાગદમનીએ નિશંકે હું જતો. (૪૧)

વલ્ગત્તુરંગગજગર્જિતભીમનાદ -
 માજૌ વલં વલ્લવતામપિ ભૂપતીનામ્ ।
 ઉચ્ચદિવાકરમયુશ્વશિસ્વાપચિદ્ધં
 ત્વત્કીર્તનાત્તમ ઇવાશુ ભિદામુપૈતિ ॥ ૪૨ ॥

અધ્યા બધા જ્યાં કૂહતા ભીમનાદ હસ્ટી પાડતા,
 એવા મહા સંગ્રામમાં દળ ભૂપતિના આવતા;
 રવિરાજ જેમ દળ તિમિરનાં પળવારમાં સંહારતો,
 તેમ સૈન્ય એ લેદાય છે જે થાય તારાં કિર્તનો. (૪૨)

કુંતાગ્રભિન્નગજશોણિતવારિવાહ—

વેગાવતારતરણાતુરયોધભીમે ।

યુદ્ધે જયં વિજિતદુર્જયજેયપક્ષા—

સ્વત્પાદપંકજવનાશ્રયિણો લભંતે ॥ ૪૩ ॥

જ્યાં હસ્તીઓના અંગને ભાલા વડે લોંકાવતા,
તે લોહોંની ધારા મહીં બહુ મૈનિકો જ્યાં ચાલતા;
એવા ભયાનક યુદ્ધમાં જ્યાં શત્રુઓ બહુ મ્હાલતા,
એવા અજીત મહા શત્રુને તુજ આશ્રિતો જીતી જતા. (૪૩)

અંબોનિઘ્નૌ ક્ષુભિતભીષણનક્રવક્ર—

પાઠીનપીઠભયદોલ્વણવાડવાગ્રૌ ।

રંગત્તરંગશિખરસ્થિતયાનપાત્રા—

સ્ત્રાસં વિદાય ભવતઃ સ્મરણાદ્વ્રજન્તિ ॥ ૪૪ ॥

દરિયા મહીં વડવાનળે જળ પ્રાણીં જ્યાં ખીતા બધા,
ઉચળી રહ્યા જ્યાં જોરથી પાણી તણાં મોઝાં ઘણાં;
એવા પ્રભુ દરિયા મહીં જ્યાં નાવિકો બહુ વિચરે,
ભય છોડીને દરીઓ તરે જે આપની યાદી કરે. (૪૪)

उद्भूतभीषणजलोदरभारमुग्राः
 शोच्यां दशामुपगताश्च्युतजीविताशाः ।
 त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदिग्धदेहा
 मर्त्या भवंति मकरध्वजतुल्यरूपाः ॥ ४५ ॥

વાંકા વળ્યા છે અંગ સૌ જેના જલોદર રોગથી,
 દુર્ખોઆ બન્યા તે રોગીઓ આશા નહિં આયુષ્યની;
 પ્રભુ આપના પદ પંકજે રજ ચોંટી જે સુધા સમી,
 રજ ચોળતા તે પામતા કાન્તિ રૂપાળી કામની. (૪૫)

आपादकंठमुखंखलवेष्टितांगा
 गाढं बृहन्निगडकोटिनिघृष्टजंघाः
 त्वन्नाममंत्रमनिशं मनुजाः स्मरंतः
 सद्यः स्वयं विगतबंधभया भवंति ॥ ४६ ॥

પગ માંડીને માથા સુધી બેડી જડી જે કેદીને,
 તે બેડીની ઝીણી અણી બહુ કષ્ટ દેતી જાંગને;
 એ કેદી જો જપ જાપતો તુજ નામના દિન રાત જો,
 એ સાંકળોના બંધનો, પગવારમાં તુટી જાય તો. (૪૬)

મત્તદ્વિપેંદ્રમૃગરાજદવાનલાહિ--
સંગ્રામવારિધિમહોદરવંધનોત્થમ્ ।
તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ ભયં ભિયેવ
યસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમાનધીતે ॥ ૪૭ ॥

હાથી અહિ સિંહ યુદ્ધને દવ રોગી પ્રાણી કેદના,
પ્રભુ વિશ્વમાં સૌ ત્રાસ આભારી અમે સૌ બાણુતા,
જો આપની સ્તુતિ તાણું બહુ ધ્યાન નિત્યે થાય છે,
ભય એ બધા સાં દુઃખના પળવારમાં દુર થાય છે. (૪૭)

સ્તોત્રસ્રજં તવ જિનેંદ્ર ગુણૈર્નિવદ્ધાં
મત્તયા મયા વિવિધવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ ॥
ધત્તે જનો ય ઇદ્ધ કંઠગતામજસ્રં
તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥ ૪૮ ॥

તુજ ગુણ રૂપી દોરોએ વર્ણો વર્ણુ રૂપી પુષ્પથી,
આ સ્તોત્ર રૂપી હારની રચના રચી મેં પ્રેમથી;
આ સ્તોત્રના શુભ હારને નિત્ય કંઠ જેઓ રાખતા,
તે માનતુંગી મોક્ષ લક્ષ્મીને સુખેથી પામતા. (૪૮)

જુદા જુદા અનુવાદકોની કૃતિઓ—(શ્લોક ૧-૨).

(૧) ચોપાઈ.

સુરનાન મુકુટ રતન છળી કરૈ અંતર પાપ તિમિર સખ હરૈ.

છત પદ વંદો મન વચ કાય ભવજન પતિત ઉપરત સદાય. ૧

શ્રુતિ પારગ ઇશ્વરિક દેવ જાડી યુતિ કીની કર સેવ,

શબ્દ મનોહર અરથ વિશાલ તિસ પ્રભુડી જરનો યુગમાલ. ૨

(સ્વર્ગીય પંડિત હેમરાજજી કૃત.)

(૨) હરીગીત.

ભક્તિ સહિત પ્રણમેત સુરના નાજ મણીઓની પ્રભા,

કરનાર તસ ઉદ્યોત છે, હરનાર પાપ તિમિર ગાવા;

આધારરૂપ ભવ સાયરે, પડતા ભવિક જનો પ્રતે,

એ શ્રી યુગાદિ પાયકમલે, પ્રણમીત રૂડી રીતે. (૧)

અહીં સકલ શાસ્ત્ર રહસ્યને, ઉપજેત જસ નિયુગ મલી,

સુરલોકનાથે એલવા, ત્રણ લોક ચિત હરણ થતી;

સ્તુતિ કરી નિદોષ સ્તોત્રવંદે, સત્યના છતરાજને,

નિશ્ચયે કરી હું પણ સ્વતીશ, તેવા પ્રથમ છતરાજને. (૨)

(વળાના શ્રીયુત મંડિતા દુર્લભજી ગુલાબચંદ કૃત.)

(૩) વસંતતિલકા છંદ.

ભક્તામરો લયિત નાજ મણિ પ્રભાના

ઉદ્યોતકાર હર પાપ તમે જથાના;

આધારરૂપ ભવસાગરના જનોને,

એવા યુગાદિ પ્રભુ પદયુગે નમીને. (૧)

કીધી સ્તુતિ સકલ શાસ્ત્રજ તત્ત્વબોધે,

પામેત શુદ્ધ પટુથી સુરલોક નાથે;

ત્રિલોક ચિત્ત-હર ચાહ ઉદાર સ્તોત્ર,
હું એ ખરે સ્તવોશ આદિ જૈનદત્તે તે. (૨)

(આમોદના હરજીવન રાયચંદ શાહ કૃત.)

(૪) હરિગીત.

જે સુરતકે નત-મુકુટ મનિષી, પ્રભાકો પરકાસને.
પુનિ પાપેશી પ્રયત્ન અનિશય, તિમિર પુંજ વિનાસતે,
અરુ જે પરે ભવજન દિયો, અવતર્યા તિનદિ યુગાદિમે,
જન દેવકે તિન ચરન જીગંધા નમન કરકે આદિમે- (૧)

મૈ શક્તિ બિન હું કરહું શ્રુતિ, અચરજ ખડો સુખકારિની,
તિન પ્રથમ જનકી પરગપાવન, અરુ ભવોદધિનારિની;
જનકી ત્રિજગજન મનહરન વર, વિશદ વિરદ સુવાદ્ય હૈ.
હરિને સદત્ત શ્રુત તત્ત્વ-બોધ-પ્રસૂત-શુધિસો ગામ્ હૈ. (૨)

(દેવરી (સાગર) નિવાસી શ્રી નાથુરામ પ્રેમી કૃત.)

(૫) હરિગીત.

દેવે ધરેલા તાજના મણિ તેજને દીપાવના,
જે પાપેશી તિમિરના દગ સર્વદા સંહારના;
એવા પ્રભુ તુજ પાયમાં મુજ વંદતો છે પ્રેમના,
જે પાયનો આધાર છે જીવમાં ભુક્ષેલા પ્રાણના. ૧
બુદ્ધિ બની બહુ તિત્ર જેની શાસ્ત્ર કેરા જ્ઞાનથી,
તે ઈંદ્ર એવી બુદ્ધિથી ગુણ ગાય જેના સ્તોત્રથી;
ત્રિલોકના હરતો બહુ મન સ્તોત્ર સુંદર તે અતિ,
તે નાથ આદીનાથની મુજ સ્નેહથી સ્તુતિ થતી. ૨

(વઢવાણ શહેરના સુખલાલ જીવરાજ શાહ કૃત.)

આધ્યાત્મિક રસનો પ્યાલો

સંસ્કૃત સામાયિક કાવ્ય.

(મહારા સરલ ગુજરાતી કાવ્ય-અનુવાદ સાથે)

આજથી લગભગ એક દહાસર વરસ પૂર્વે સમય અમિત-
ગતિ આચાર્યે લખેલ આ કાવ્ય જે એકવાર આપ જેશો તે
તે આપના હૃદયનો નિત્યપાઠ થશે. જે જે વિકાસોએ તે
જેયું છે તેઓએ ઉચ્ચ અભિપ્રાયો આપેલા છે. દિગંબર જૈન
મોળ વરસનું જીનું માસિક ગયા અશાઠ માસના એકમાં લખે છે:-

“ ગુજરાતી વાંચકોને ખુબ ઉપયોગી છે. સામાયિકની
કવિતા હરિગીત છેલ્લાં લાવપૂર્વક રચાઈ છે. ”

પૈસા કમાવા આ કાવ્યનો અનુવાદ મેં કર્યો નથી, પરંતુ
ફક્ત જ્ઞાનપ્રચારની ખાતર-દોઢ આનાની પોસ્ટની ટિકિટ મોક-
લવાથી કોઈપણ મજબૂતને તે મળી શકશે. એક નકલ તુરત
મંગાવી ખાતરી કરો કે આ કાવ્ય કેવી ચીજ છે. દરેક ધર્મના
અનુયાયીને ઉપયોગી છે. શ્રીમંતો મારી પરવાનગીથી આ
પ્રભાવશાળી કાવ્યની નકલો છપાવી મફત વહેંચી જ્ઞાન-દાન
કરી શકે છે.

સુખલાલ હવરાજ શાહ, ખી. એ.

પાલાણપુર.

પુસ્તક મળવાનું ને છપાવવાનું ઠેકાણું:-

વાડીલાલ કાઠુભાઈ સંઘવી

સારંગપુર, તળાવાની પોળ-અમદાવાદ.

